

N.F.S. Grundtvig “Den Christelige Daabspagt [Den christelige Børnelærdom, 1. udgave, 3. artikel]”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.13, november 2018

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tilføjet punktkommentarer i version 1.14, april 2019

Tilføjet indledning i version 1.21

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1855 (SJ: 1122)

Andre udgaver

US *Udvalgte Skrifter* 9

VU *Værker i Udvalg* 6

Teksten er etableret af Steen Tullberg

Punktkommentarer og tekstredigering er skrevet af Steen Tullberg, redigeret af Klaus Nielsen og Vanja Thaulow

Indledning er skrevet af Anders Holm, redigeret af Stine Kyslø Pedersen og Steen Tullberg

Tilsyn ved punktkommentarer ph.d. Anders Holm

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

|A:193 |US:341 |VU:13

Den Christelige Daabspagt.

(Af N. F. S. Grundtvig.)

Da jeg først, netop for 30 Aar siden, begyndte at indskærpe den Apostoliske *Troes-Bekjendelses* Ret til at gælde for hele Menighedens *Troes-Regel*, og for *Klippen*, hvorpaa det aandelige Guds-Huus af levende Stene baade er opbyggt og bestandig maa hvile, da glemde jeg vel ingenlunde med al Flid at pege paa *Troes-Bekjendelsens* Stilling i Menigheds-Livet, som *Daabs-Vilkaar* og Deel af den ny Pagt, der, ved Daaben efter Herrens Indstiftelse, skal oprettes med alle dem, der ved Daaben vil optages i Vorherres *Jesu*

Christi Menighed, men man var saa vant til at tage *Skrift* for *Tale* og *Død* for *Liv* i *Aandens* Rige, at det varede længe, inden jeg kunde faae vore Skriftkloge til engang at mærke hvad jeg meende, saa der findes kanskee endnu dem, der tænker, det er det samme som *Lessing* engang, og efter ham *Delbrück* i vore Dage, har paastaet, at alle Christne skulde rette deres Tro efter hvad man læste i Kirke-Fædrenes *Skrifter* om den Apostoliske Troes-Bekjendelse som Menighedens Troes-Regel.

Nu har man dog for det meste opdaget, baade at jeg mener *Troes-|VU:14*Bekjendelsen i *Daabs-Pagten*, som ikke maa søges i nogen Skrift, men *høres* ved Daaben, hvor den *lyder* som Daabens Vilkaar og som Udtrykket af *den* Christne Tro, *hvorpaa* vi døbes i Faderens og Sønnens og den Helligaands Navn, og hvor den maa forudsættes at *|A:194*have lydt eens for Menigheden ligefra *Daabens Indstiftelse* af Herren selv, da det jo ligesaavel er *Kiætti* at døbe i Herrens Navn paa *andre Vilkaar* end han har fastsat, som at døbe paa hans Vegne med en *anden Daab* end han selv har indstiftet.

Derimod bliver en heel Deel af vore Skriftkloge haardnakket ved at paastaae, at *skiøndt* Troes-Bekjendelsen ved Daaben maa agtes for uforanderlig, og kan ikke være udledt af Apostel-Skriften, da Daaben er ældre end Skriften og Apostlerne kun skrev til de *Troende* og *Døbte*, at *desuagtet* maa man *ikke* kalde *|US:342*Troes-Bekjendelsen og i det hele Daabs-Pagten et *Ord af Herrens egen Mund*, og hans egen Grund-Lærdom, hvorefter de Skriftkloge skal rette al deres Lærdom, da man dermed siges at *fornærme Skriften* og de *Skriftkloge*, ja vel endog at nærme sig Paven og Papisteriet paany.

Dette er saa aabenbar *Vrævl*, at det egentlig ikke nytter at svare paa det, thi enten veed de Godtfolk ikke selv hvad de siger, eller ogsaa de finder for godt, paa Skriftens og de Skriftkloges Vegne, gruelig at fornærme hele den *Christne Menighed*, som om Menigheden grundede sin Tro paa noget, den vel kaldte himmelfaldet, men vidste dog ingen Rede til, hvor det var kommet fra, og indrømmede selv, det var *ikke* kommet fra *Herrens egen Mund*, hvor *Troens Ord* dog nødvendig maa have hjemme, naar *han selv* deri skal være *Klippen* og *Grundvolden*, som Menigheden selv dog altid med Skriften har paastaet, han skal og maa være. Saaledes kan man da ikke fornærme hele den Christne Menighed, *|A:195*uden dermed gruelig at *fornærme Herren* selv, thi var hele Menighedens Tro grundet paa noget andet end et Troens Ord af Herrens egen Mund, da havde *Herren* enten været saa *skiødesløs* at *kræve* en Tro af sin Menighed, som Saligheds-Vilkaar, uden engang at sige *hvilken Tro*, eller han havde været for *magtesløs* til at skaffe sig en Menighed, der vilde grunde sin Tro paa hans Ord.

Var det derfor sandt, hvad man har paastaet, at vi, ved at hævde den apostoliske Troes-Bekjendelse, og i det hele Daabs-

Pagten, som Ord |VU:15 af Herrens egen Mund og som det *ufravigelige*, men ogsaa eneste *Vilkaar* for *det* Gienfødselsens og Fornylsens Bad, som Daaben efter Herrens Indstiftelse er, nærmede os *Paven* og hvad man har kaldt Papisteri, da gjorde det jo hverken fra eller til, thi ligesom *Luther* holdt paa de tre *Troes-Artikler*, paa hele *Daabs-Pagten* og paa *Daaben* i Faderens, Sønnens og den Helligaands Navn, skøndt han godt vidste, han havde det altsammen tilfælles med *Paven* i Rom, som havde blandet meget af sit Papisteri derimellem, saaledes maae vi jo ogsaa holde fast paa den *eneste christelige* Betragtning af *Daabs-Pagten* og af det uopløselige Baand mellem "*Troen og Daaben*," enten vi saa har den tilfælles med *Paven* eller ikke, og enten han har blandet noget af sit Papisteri deri eller ikke. Det er imidlertid ogsaa *Vrævl* med al den Snak om *Pavens* og hans Papisteries Sammenhæng med *Daabs-Pagten*, som et Ord af Herrens egen Mund og som det eneste Saligheds-Vilkaar, thi vel siger *Paven* meget rigtig, |A:196 at man skal skille |US:343 *Daabs-Pagten* og i det hele hvad vi kalder *Sacrament-Ordet* fra alt andet, under Navn af *Herrens egen mundlige Meddelelse* (*Traditio Dominica*), men han gjør det ingenlunde selv, saa han hører i denne Henseende netop klarlig til *de* Skriftkloge, om hvem Herren byder at gjøre hvad de siger men ikke hvad de gjør, thi blandt alle skriftkloge Skolemestere er der aabenbar Ingen, der mindre end *Paven* følger eller kan være tjent med at følge hans eget gode Raad, og betragte *Daabs-Pagten* som Herrens egen Munds Ord og Salighedens eneste Vilkaar, eftersom derved *Overtroen* paa ham selv som Christi Statholder, og paa alt hans *Papisteri* om Salighedens Vilkaar, er aldeles udelukt. Eller kan dog ikke enhver, som har sund Menneske-Forstand, begribe, at *Paven* i Rom er det største *Vrævl*-Hoved under Solen, naar han først og fremmest udraaber: hvo som har Øren at høre med, han høre! det er Herrens egen Munds Ord, at hvem der *forsager Djævelen* og alle hans Gierninger og alt hans Væsen, og *troer* paa *Gud-Fader* og paa *Jesus Christus* Hans eenbaarne Søn og paa den *Helligaand*, alt som vor apostoliske *Troes-Bekjendelse* lyder, hvem der gjør det og lader sig døbe derpaa i Faderens og Sønnens og den Helligaands Navn, han har med den Helligaand faaet Fred med Gud ved Syndernes Forladelse, og er gjenfødt til det evige Liv og skal fornyes derefter af den Helligaand, naar *Paven* først og fremmest udraaber det, men derpaa tager os ved Ærmet og siger: det var nu *Her*|VU:16 *rens* Ord og Indstiftelse, men hør nu hvad *jeg*, som Sanct Peders Efterfølger, Himmerigs Dør|A:197 vogter og Christi Statholder, har at melde, og det er, at vil du blive salig, ja, vil du ikke udelukkes af den hellige Kirke og overandvortes til Satan og brænde i Skiærsilden, da maa du gjøre og lade alt hvad jeg faaer isinde at byde og befale! Naar derfor vore hølærde og sprænglærde Folk synes ikke at kunne fatte saa soleklar en Sandhed, da er det kun, fordi de har den ubehagelige

Følelse, at det gaaer igrunden *dem* med Daaben og Daabs-Pagten, *ligesom* det gaaer *Paven*, saa de vrævler ogsaa utilladelig, naar de *først* opretter Daabspagten med os og døber os paa Herrens Vegne, med den Forsikkring, at vi derved faaer Syndsforladelse og gjænfødes af Aanden til det evige Liv, og *derpaa* fortæller os, at vil vi blive salige, da er der *meget andet* som vi, *paa deres Ord*, som *skriftkloge Sjælesørgere*, maae troe og gjøre, da vi ellers, trods Daabs-Pagten, med samt vor Tro og Daab efter Herrens Indstiftelse, med "hans Fred" og den "evige Velsignelse i det himmelske Bad" gaaer Glip ad den evige Salighed.

|US:344 Men naar vi nu, som vi maae, for urokkelig at blive ved Christus og "Christi Lærdom", lade alt Vrævlet, baade det *papistiske* og det *protestantiske Vrævl* om Salighedens Sag fare, kan vi da ogsaa, uden Vrævl, forsvare vor christelige Betragtning af *Daabs-Pagten*, som et Ord af Herrens egen Mund og det eneste Saligheds-Vilkaar, uagtet vi bekiender *Tro* til *Skriften* og *Trang* til *Nadveren*.

Dette har man i den senere Tid dristig benægtet, saa at om det end var sandt, at Papisterne vrævlede, og at de protestantiske Skriftkloge vrævlede, saa vræv**|A:198**lede dog *Grundtvigianerne* ogsaa, og maatte derfor selv indrømme, at deres Modstandere godt kunde have Ret, skøndt de vrævlede.

Nu være det langt fra mig at paastaae Umuligheden af, at enten mine Venner eller jeg selv kan vrævle, og har sikkert ogsaa vrævlet lidt engang imellem, men jeg tør derfor ligefuldt paastaae og trøste mig til at kunne bevise, at *om Daaben og Daabs-Pagten* vrævler jeg ikke og har ikke vrævlet, siden jeg fik Øinene op for den soleklare Sandhed, at *ligesom Gjenfødselen*, den aandelige Fødsel, er det aandelige og evige Livs virkelige og eneste kiendelige Begyndelse, saaledes er Daabens eneste Vilkaar ogsaa Salighedens eneste Vilkaar, dersom ellers Daaben efter Herrens Indstiftelse virkelig er **|VU:17**Gjenfødselsens og Fornyelsens Bad i den Helligaand. Denne Sandhed modsiges nemlig ingenlunde men forudsættes netop og bestyrkes ved *den Oplysning*, at vi har en *Apostel-Skrift*, der forudsætter netop *denne* Tro og Daab, netop *disse* Saligheds-Vilkaar, og tjener i mange Maader til at oplyse og forklare baade Daabs-Pagten, Daabs-Ordet og det ny Liv og Levnet, som vi i Daaben fødes til, ikke af forkrænkelig men af uforkrænkelig Sæd, det levende Guds Ord, som varer evindeligt, og ved *den Oplysning*, at vi ikke blot i *Daaben* har en Indstiftelse af Herren til Saliggjørelsens *Begyndelse*, men har i *Nadveren* ogsaa en Indstiftelse af Herren til Saliggjørelsens Fremme og *Fuldendelse*, saa det ny Menneske-Liv i Herrens Aand, der ved Fødselen i Daaben er spædt og svagt, som alt Menneske-Liv, selv Herrens eget ved Fødselen af Moders-Liv, det Liv forefinder ved Daaben **|A:199**i Forsagelsens, Troens og Bønnens Ord, den Moders-Mælk, hvorefter Apostelen skriver, vi, som nyfødte Børn, skal hige, og forefinder paa

Herrens Bord, i den saakaldte "haarde Tale" om at æde Menneske-Sønnens Kiød og drikke hans Blod, den "haarde Mad", som nærer og styrker Livet til at naae sin fulde Væxt og vinde sin Krone.

|US:345 Vilde derfor Nogen sige til os: vi troer vel i vort Hjerte alt hvad vi ved Daaben har bekiendt, og har den Tro til Herrens Daab, at den er i Sandhed et Gienfødelsens og Fornyelsens Bad i den Helligaand, men just derfor troer vi ogsaa, at vi har Nok deri til Salighed, og vil slet intet have med den saakaldte Apostel-Skrift at gjøre eller modtage dens Oplysning enten om Skabelsen, eller om Herrens Fødsel, Lidelse, Død, Opstandelse og Himmelfart, og vil heller intet have med Nadveren at gjøre, som I kalde Deelagtiggjørelse i Herrens Legem og Blod; da vilde vi ikke vrævla og sige: ja, saa er I slet ikke Christne, saa er Eders Tro forgjæves og Eders Daab ugyldig, Eders Saligheds-Haab forspildt, men vi vilde sige: tager Eder vel i Agt, at I ikke lyver for Herrens Menighed i dette Stykke, thi da lyver I for den *Helligaand*, og vi kan ikke troe, det er sandt hvad I siger, at I troer Alt hvad I ved Daaben har bekiendt og troer paa Daabens Kraft til Gjenfødelse og Fornyelse i den Helligaand, og forkaster desuagtet ikke blot hele den christelige *Lærestands* Vidnesbyrd om *Skriften*, men hele *Menighedens* Vidnesbyrd om *Nadveren*. Imidlertid, det bliver Eders egen Sag, om I udelukker Eder selv baade fra Skriftens Oplysning og fra Nadverens Velsignelse, og vi tvivler ikke paa, **|A:200** at *saafremt* I alligevel, hvad vi dog ikke troer, kan staae fast i Troen **|VU:18** og trøste Eder ved Daaben, *da* vil Sandhedens Aand ogsaa drive Eder baade til *Nadveren*, som Bordet i Himmeriges Rige, og til Skriftens Oplysning, som er uundværlig til Guds-Menneskets rette Dannelse.

Vender vi nu tilbage til Daabs-Pagten, da kan der vel fra de Skriftkloges Side møde os langt flere Indvendinger end vi enten kan besvare eller forudsee, mod dens *Tilstrækkelighed*, som det *eneste* christelige Vilkaar for Saliggjørelsen, men da det ligefuldt staaer fast, at *Daabs-Pagten* er det *eneste* Vilkaar for *Daaben* efter Herrens Indstiftelse, saa blive alle slige Indvendinger med Nødvendighed enten Indvendinger mod den aandelige Gienfødelse og Fornyelse i Daaben, eller Indvendinger mod Herrens Viisdom, der kun satte dette Vilkaar for Daaben, altsaa aabenbar *uchristelige* Indvendinger, som kun blive latterlige, naar man ikke tør være deres Uchristelighed bekiendt, men vil grunde dem paa de *Christnes* egen hellige Skrift, eller paa *Nadveren*, som netop udelukkende er et Saligheds-Middel for de Troende og Døbte med *denne Daabs-Pagt*.

Naar derfor de Skriftkloge med megen Ophævelse fortælle os, at de i vor Daabs-Pagt savner enten Forpligtelsen til *Hellig***|US:346***hed*, som dog, efter Skriften saavel som efter Fornuften, maa paahvile den, der skal blive salig, eller Forpligtelsen til *Kiærlighed*, som baade kræves af Skriften og forudsættes ved

Nadveren, mens der i hele Daabs-Pagten end ikke findes et Ord om *Gienløsningen* og *Forsoningen* ved Christi Blod, som dog saa udtrykkelig fremhæves ved Nad|A:201veren, og hvorpaa især Apostelen Paulus har lagt Vægt som Christendommens Hoved-Lærdom, da maatte alt dette, om det var sandt og om de saakaldte Mangler virkelig gjorde Daabs-Pagten uskikket til at være det eneste Vilkaar for Saliggjørelsen, ene falde *ham* til Last, som har *indstiftet Daaben* og *indrettet Pagten*, saa han blev lige uefterrettelig og utilforladelig, om vi end nok saa flittig stræbde at raade Bod paa Manglerne hos ham, og *fornægtede* derved den Tro paa *Jesus Christus*, som vi bekiender, thi Discipelen er jo ikke over sin Mester, men den udlærte Discipel skal være som hans Mester.

Uagtet vi imidlertid hverken kan eller vil paatage os at forsvare Vorherres Viisdom mod alle tossede Indvendinger, saa skal vi dog, baade for Herrens og Menighedens Skyld, oplyse de Selvkloges Taabelighed, naar vi seer den, og naar man saaledes savner allehaande *Forpligtelser* i Daabs-Pagten, da kommer det jo af, at man tager for en *Lov*, hvad der er et *Evangelium*, ikke et *Paabud* om hvad |VU:19vi skal gjøre og lade for at blive salige, men et *Tilbud* om at gjøre os salige, naar vi ærlig vil gaae ind paa Herrens Vilkaar. Forsager du og troer du, siger Herren, saa døber jeg dig med den Helligaand, saa at naar man vil gjøre nogen Indvending herimod, da maa det være, enten at Vorherre *Jesus Christus* ikke har *Magt* til at døbe med den Helligaand, eller at han dog *ikke* har *Ret* til at døbe saaledes paa disse Vilkaar, thi alle andre Indvendinger er grebne ud af Luften, hvor Talen ikke er om Salighed af Gjerninger men om Saliggjørelse uforskyldt af Guds Naade. Kunde derfor Herren forsvare sin berømte Kierne-Præ|A:202diken: Guds Rige er nær, omvender Eder og troer Evangelium! da kan han ogsaa godt forsvare sin Daabs-Pagt, der ved Døren til Guds Rige udtrykkelig siger os hvad han mener med at *omvende sig* og *troe Evangelium*, og vi tør godt paastaae, at kunde Vorherre *Jesus* ikke saliggjøre den, der ærlig siger Ja til de Spørgsmaal, han gjør dem ved Daaben, da kunde han slet *ikke* saliggjøre *Syndere*, som jo dog er baade hvad han, efter Skriften, kom for, og hvad vi arme *Syndere* behøver ham til, thi hvem der allerede er hellig og reen, behøver ingen Renselse, og hvem der allerede |US:347elsker Gud af ganske Hjerte og Næsten som sig selv, behøver ingen Frelser fra Fortabelse, men er det evige Liv saa vis, som den, der allerede lever det, alt efter Herrens Ord til den Skriftkloge: gør det, saa lever du.

For Resten er det jo mærkeligt nok, at man har savnet et udtrykkeligt Ord om "*Hellighed*" hvor vi baade bekiender Tro paa den *Helligaand*, beder om Optagelse i den *hellige* Menighed og haaber alt i de *Helliges* Samfund, eller at man har savnet Hensyn paa *Kiærlighed*, hvor hele den *christne* Tro aabenbar udspringer af Troen paa Guds *Faderlighed*, altsaa Kiærlighedens evige Kilde.

Noget anderledes er det vel med Daabs-Pagtens Taushed om, at Synds-Forladelse og evigt Liv er *Virkningen* af Herrens Lidelse, Død og Opstandelse, thi denne Taushed maa vel altid ved første Øiekast forundre og kan maaskee et Øieblik ængste en *skriftklog* Christen, men det kommer dog blot deraf, at vi skriftkloge Folk, selv naar vi har søgt og fundet Livet, dog idelig fristes til mere eller mindre at glemme |A:203| Livet over Bøgerne; thi saasart vi sætter os levende ind i *Forholdet*, som det var fra Begyndelsen og som det altid skal be|VU:20|tragtes, da falder baade Uroen og Forundringen bort og giver Rum til Beundring af Herrens Viisdom. Der var nemlig Ingen i de første Dage, der døbdes, før de havde hørt Forkyndelsen af det glædelige Budskab om Guds Søn, som blev Menneske, leed, døde og opstod *for os*, saa alle de der lod sig døbe, gjorde det kun for at faae Deel i den Salighed, som *Jesus Christus* i Liv og Død havde *forhvervet*, saa det var en følgelig Sag, men fordi Herren ikke kunde eller vilde forlange mere af et Menneske ved Daaben end det var det *gamle* Menneske mueligt at fatte, fæste Lid og sige Ja til, derfor krævede han *ikke* Bekiendelse af *den* Tro paa *Fællesskabet* mellem *Herren* og hans *Menighed*, hvorved alt vores bliver hans og alt hans bliver vores, da det er hvad først det *ny* Menneske kan opvoxe til at fatte, og som derfor først Herrens Ord i Nadveren til sine Giæster udtrykkelig bevidner.

Til Slutning skal jeg sige mine *Medchristne*, hvorfor jeg skriftlig har svaret saa lidt paa alt det meget, der er skrevet mod *Troes-Bekiendelsen* i *Daabs-Pagten*, som hele Menighedens guddommelige Troes-Regel og et levende Guds-Ord af Herrens egen Mund.

Tildeels er Grunden den, der ligger i Stridens Beskaffenhed, |US:348| da *Munden* umulig kan hævde sit Fortrin for *Pennen* ved en *Penne-Feide*, men kun ved selv at udrette hvad *Pennen* aabenbar ikke kan: *udtrykke* og *meddele* Aanden og Livet, som *Pennen* kun kan *betegne* og *pege paa*; men jeg har |A:204| dog ogsaa en anden Grund, der udspringer af Sagens og Spørgsmaalets Beskaffenhed.

Jeg veed nemlig med mig selv, at selv som skriftklog Præst af *Morten Luthers* Skole føle jeg en dyb Trang til et *kiendeligt* Ord af *Herrens egen Mund*, der kunde tjene til en gyldig Regel baade for *Menighedens* Fælles-Tro og for den *christelige* Lærdom og Skrift-Fortolkning, og som tillige kunde være et guddommeligt *Meddelelses-Middel* for Aanden og Livet, som vor *Prædiken* ingenlunde er, og som *Skriften* endnu mindre *kan være*, og denne dybe Trang, som jeg er vis paa, alle *troende Skriftkloge* og alle noget *oplyste Christne* maae dele med mig, den Trang var det, jeg fandt, og er det, jeg daglig klarere og gladere finder tilfredsstillet ved Sacrament-Ordet i det Hele, som Apostlerne har *meddeelt* os, ligesom de *modtog* det af Herren, og da baade først og sidst ved *Troes-Bekiendelsen* i *Daabs-Pagten*, som den *Klippe*, hvorpaa hele

Menighedens Tro skal hvile, og |VU:21| hvoraf det “levende Vand” udspringer, som hos alle de Troende bliver et Spring-Vand til evigt Liv.

See, derfor veed jeg ogsaa, at det *christelige* Spørgsmaal i denne Sag er *ingenlunde*, om vi kan hitte paa Indvendinger for at snoe os fra Ordet af Herrens egen Mund, men det *christelige* Spørgsmaal er kun, om vi for Herrens og Sandhedens Skyld *tør troe*, at vi ved *Herrens* egne *Indstiftelser* forefinder dette Troens og Haabets og Kiærlighedens Guddoms-Ord af Herrens egen Mund i sin fulde Kraft, hvortil vi alle føle en nødvendig Trang, som Herren paa en eller anden Maade maa baade |A:205| kunne og ville afhjælpe. Hvem der vil snoe sig fra Troen og fra Herren kan vi ikke forhindre, og hvem der ikke vil det, vil heller aldrig snoe sig fra Herrens egne Ord ved Daaben og ved Nadveren, eller snoe sig fra sin *Daabs-Pagt*, hvori vi ene kan finde *vort Samfund* med *Faderen* og *Sønnen* og den *Helligaand*, i hvis Navn vi er døbte.
